



Harrastusteaduse raja tekkelugu ja praegused tulemused Saiasoo

Piret Pungas-Kohv
Marko Kohv
Elin Soomets-Alver

30.-31. oktoober 2025 Kuressaare



@WaterLANDS_EU



@WaterLANDS

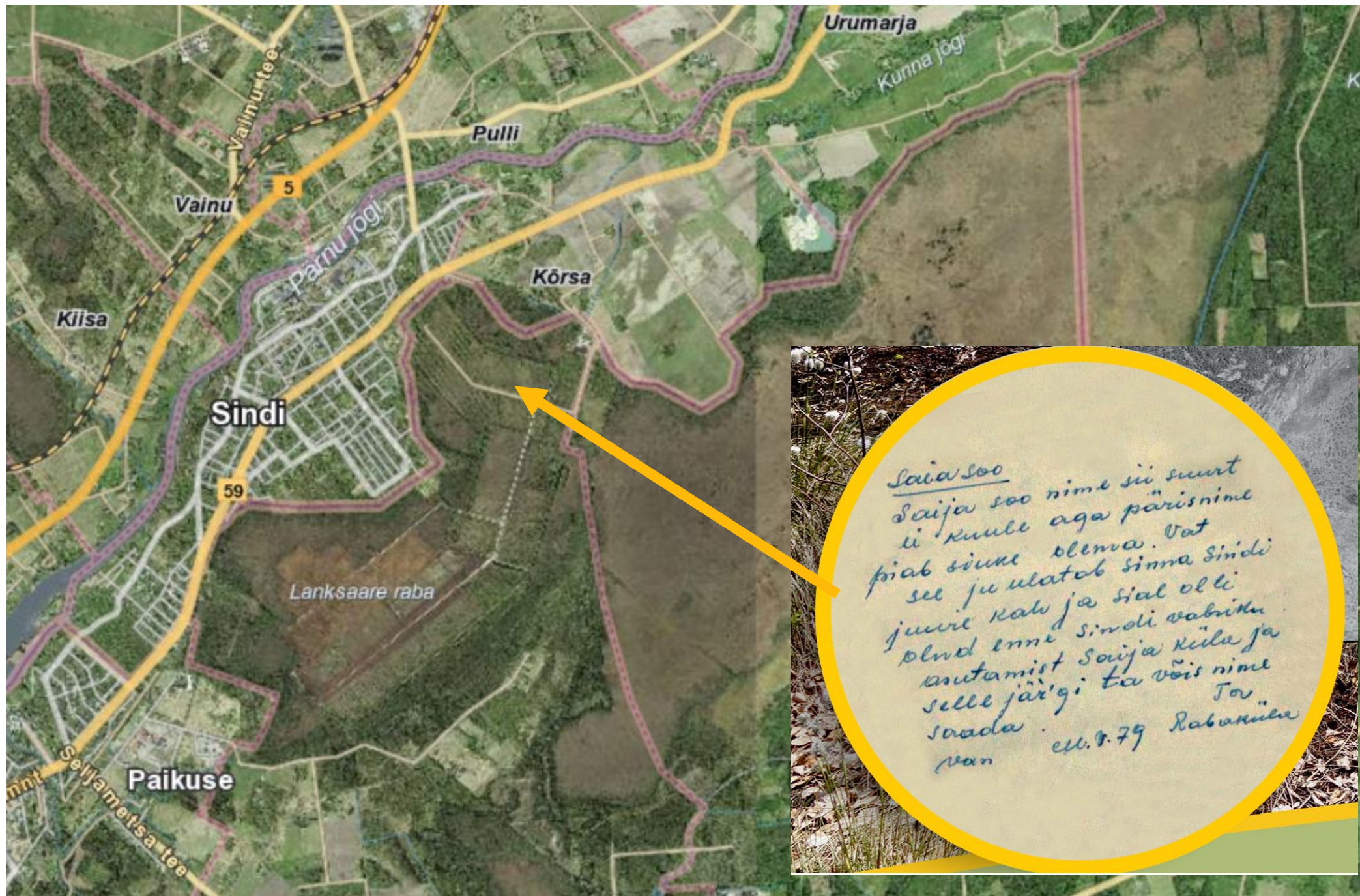


www.waterlands.eu

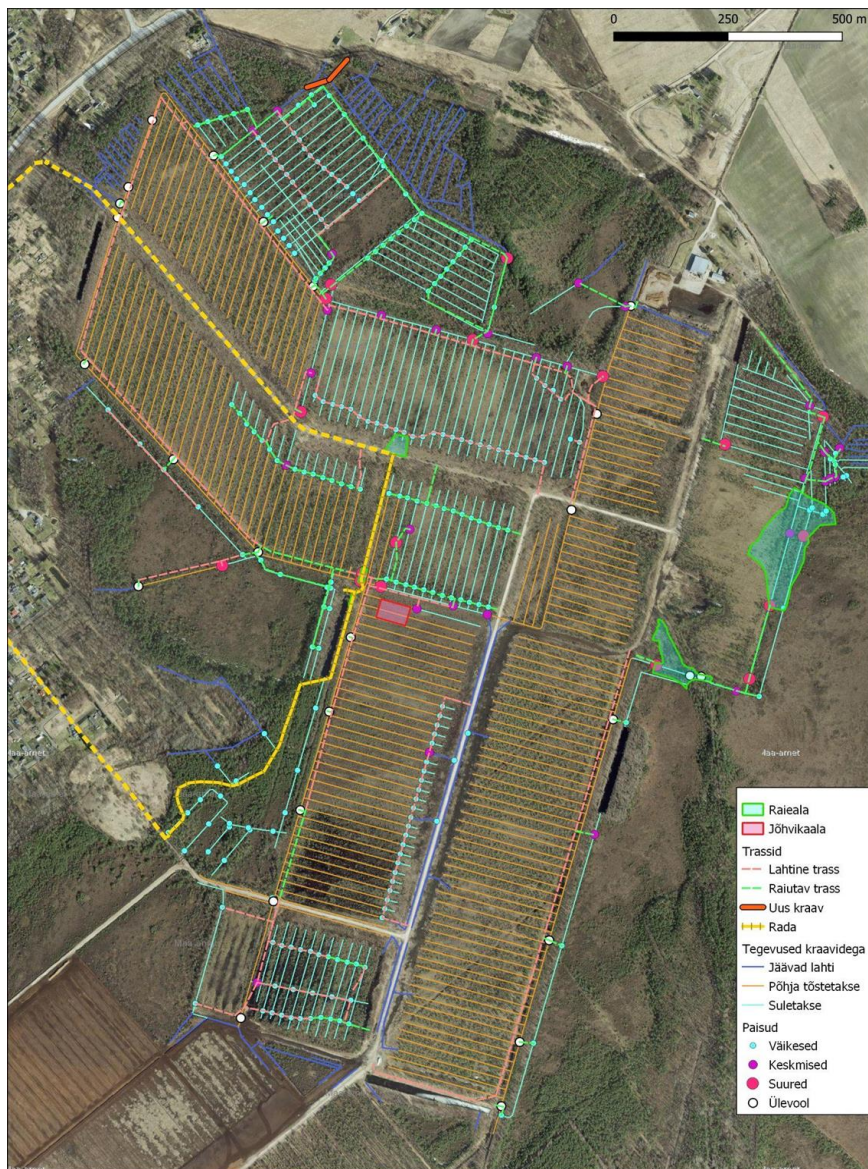


Projekti WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uuringute ja innovatsiooni programm. Esitatud teave kajastab autorite vaateid ja Euroopa Komisjon selle eest ei vastuta.





Plaanid WaterLANDS teguloo toel



241 ha
jääksoo
turbakaevandus lõpetas töö
1998

Taastamise põhimõtted:

Kõdusoometsad märgadeks
metsadeks

Tõsta lagesoode väärtust
elustikule

istutada jõhvikataimi
Luua jalutusvõimalus

Hetkel tegemata ca 10 paisu
(kevad 2026)



www.waterlands.eu

Kõrsa rada Saiasoos

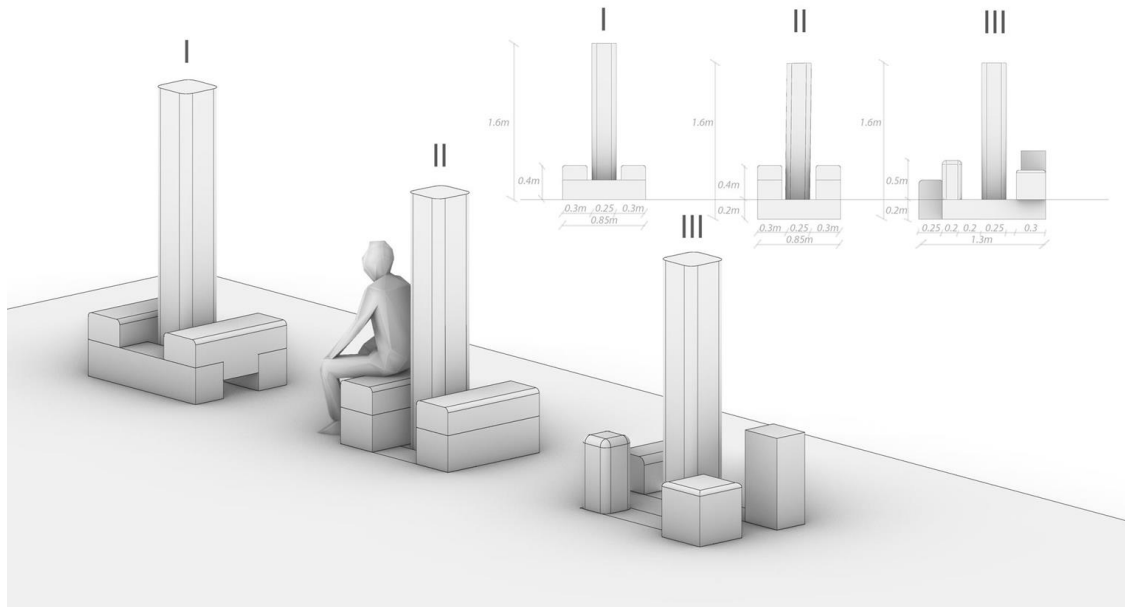
4.3 km /ca 2 km

Ühine mõte koosolekutel (18 üritust) - mis meeldib, mis on tähtis, kui sageli Kõrsa soos käite/*rada meeldiks küll* marsruut (ohutus)

1. KOGUKONDLIK - jalutus-, puhke- ning õppimiskoht ehk terekäsi sohu
2. TAASTUVA (JÄÄK)SOO TUTVUSTAMINE läbi HARRASTUSTEADUSE - esmased vaatlused, kuidas on sellest kasu



Veebiküsitlus - kohalike tagasiside infopostidele



AITÄH!

- I - 19 poolthäält (+2 like'i)
 - rohkem istekohti
 - tugevam
- II - 3 poolthäält
- **III - 30 poolthäält**
 - eri pikkuses lastele istekoht
- Ükski neist -1 (+6 like'i)
 - Sest matkarada, kui selline on mõeldud paljudele inimestele, mitte ühele seltskonnale - ELFi selgitus
 - neid ei ole sinna üldse vaja - 2

Otsus - võitis III eskiis, millega liikusime edasi

3 toetusvõimalust, 4 infoposti, 2 suurt infotahvlit



*avamine 31. mai 2025
u 2000 külastust 4 kuuga
tänu Tori vallale koostöö sh parkla eest!
mõned täiendused tulevad veel*

Fotod: A. B. Erikson



Kogudkond II - jõhvikataimede istutus Saiasoo



Kogukond III - Elo Liiv loometöö ja talgud



küsitlus
aruteluõhtu
veebiküsitlus
talgud



Kogukond IV - loodusharidus

Õpetajakoolitused 2 tk

- Kõrsa raja virtuaalkeskond, mis avaneb infotahvlitel olevaid QR-koode skännides.
- Kõrsa õppeprogrammi ülesanded, mis on võimalik välja trükkida **töölehen**a.
- Lähemalt lugemiseks: Peatuspunktides olevad infotahvlid ning Kõrsa raja suur infotahvel.
- Tori vallaarhitekt Helle-Triin Hansumäe videoloeng: Sindi linna maastikulugu
- Lühike teadmistetest "Eesti sood ja soode taastamine"



Harrastusteadus - sümbioos külastajate-soo ja teadlaste vahel



piisab
paarist
vaatlu-
sest
grupi
kohta



6 KAS ROOMAJAID KOHTASID?

Eestis elab viis liiki roomajaid. Roomajate keha katab soomuseline pealiskiht, mida nad aeg-ajalt nagu vana sukka enda kehalt maha koorivad, või koorub vana nahk keha küljest lahti tükkidena – nagu meilgi, kui oleme liiga kauaks päikese kätte jäänud.

Kuna infoposti ümbritseb kuivendatud rabamets, armastavad siin elada rästikud ja arusisalikud. Jälgi hoolikalt, et sa neile peale ei astuks!

Sinu vaatlus annab teadlastele infot, kuidas roomajate käsi (või, noh, saba) käib.

RASTIK

ARU-SISALIK

OLE HARRASTUSTEADLANE JA AITA TEADLASI!
Skaneeri QR-kood, loe ekraanilt juhust, sisesta ja saada vaatlusandmed.

Telkt: Piret Pungas-Kahu
Täiskasvanud: projekt „WaterLANDS“ muuseum
Fotod: Anne Aho, Piret Pungas-Kahu

WaterLANDS EELT RMK



6. Kas roomajaid kohtasid?

Kas kohtasid teekonnal?

- ☐ Rästikut
☐ Arusisalikku

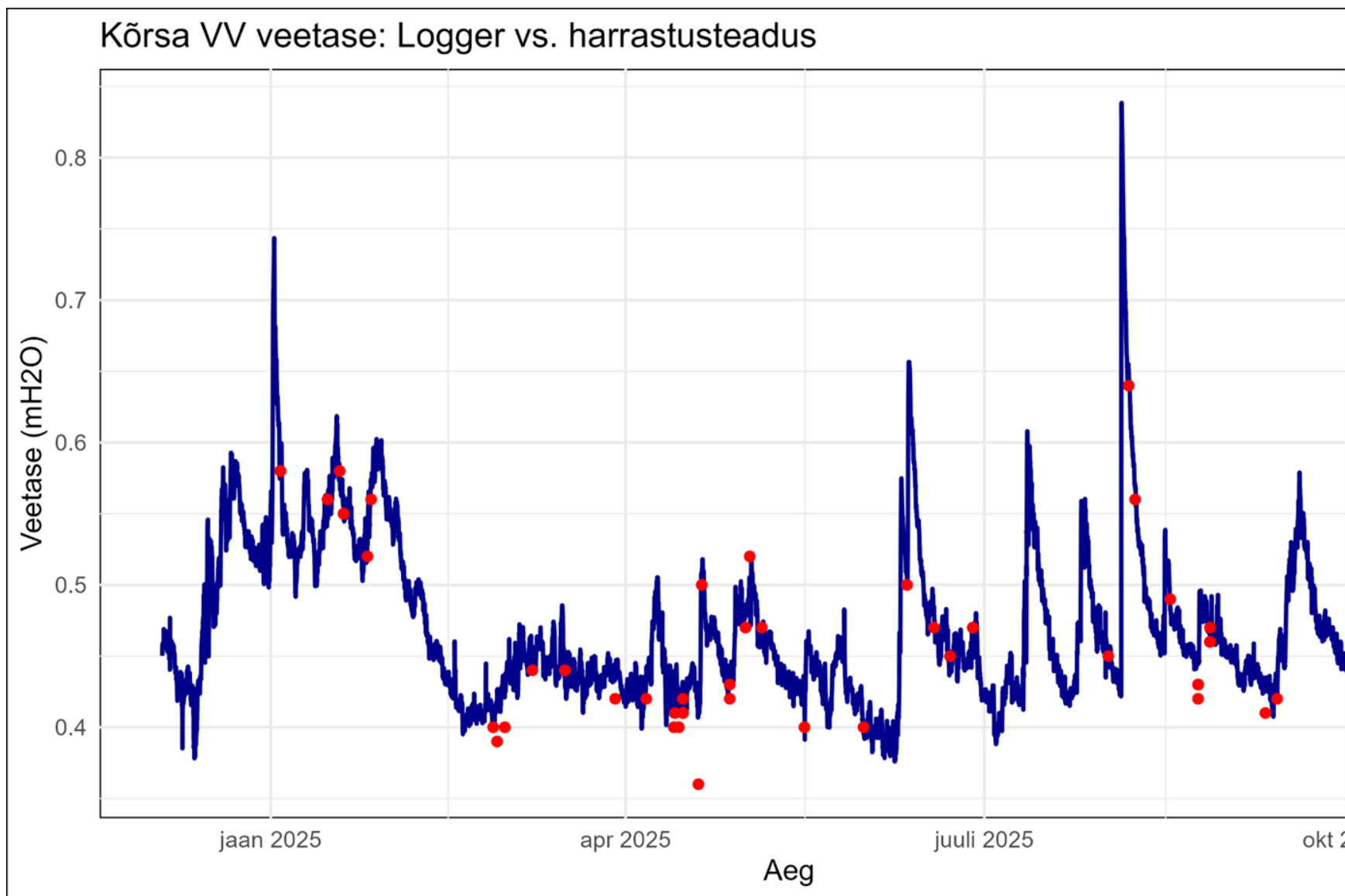
Mitut madu näed?

Märkused ja muud tähelepanekud

Veetase - väljavoolukraav + taastamisala



Veetaseme mõõtmine



Kokku ca 40 vaatlust
Täpsus kõrvuti tehtud vaatluste
vahel - ca 2 cm sees
Õigsus (võrreldes loggeriga) - ca 2
cm sees

- Jaotus ajas ebaühtlane, kiireid sündmusi ei näe
- HT sobib pigem aeglase asjade jälgimiseks
- pildid on asendamatud

Väljavoolu puhastamine - oluline ka loggerile

Edasine tegevus:

- Andmete sisestamine selgeks st piiratuks
- Pildid on asendamatud
- Joonlaual parandused

Erinevad liigid



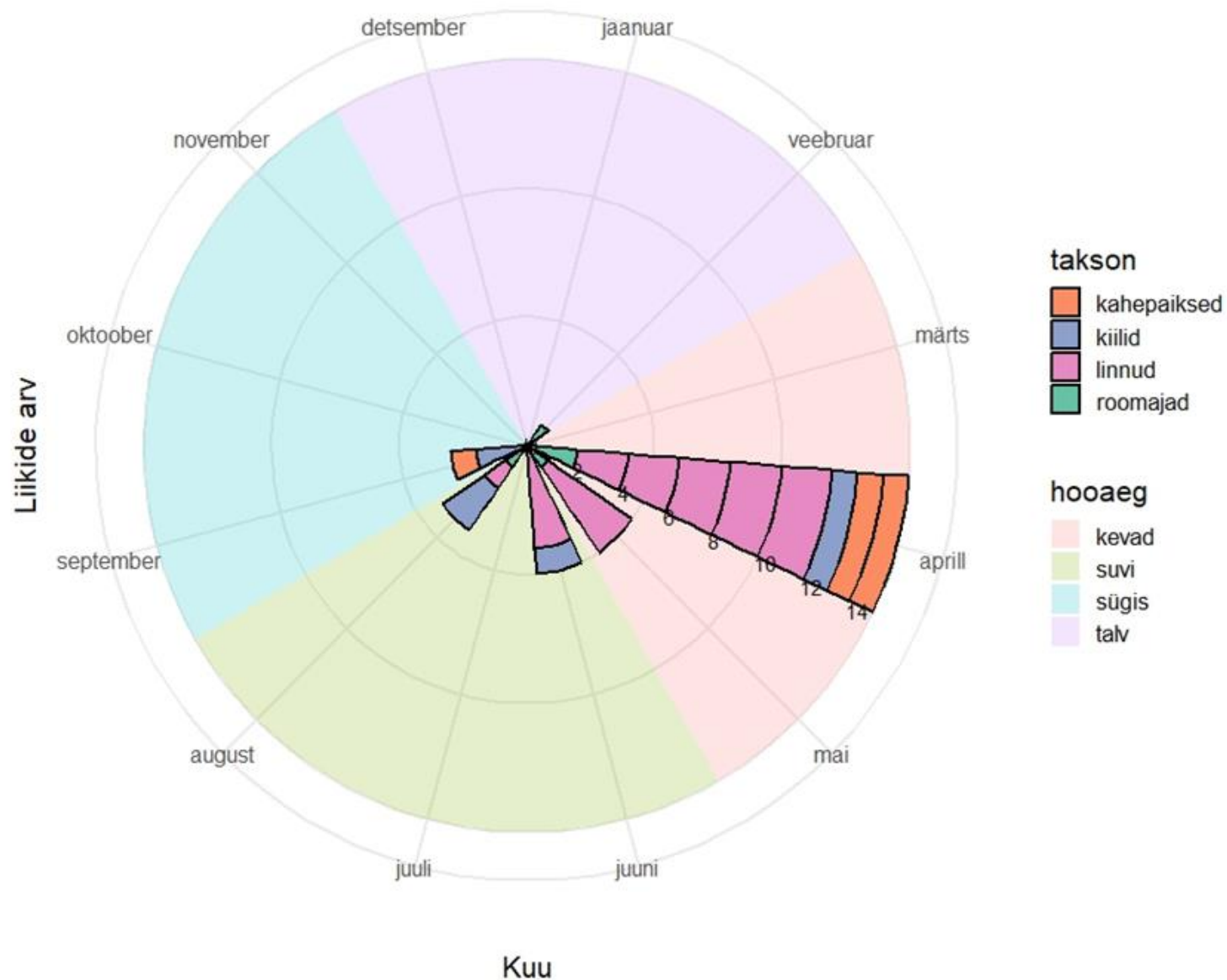
harilik rästik, must-loigukiil,
harilik loigukiil

kiilid
taimed
linnud
kahepaiksed
roomajad

hetkel viited
loomariigist



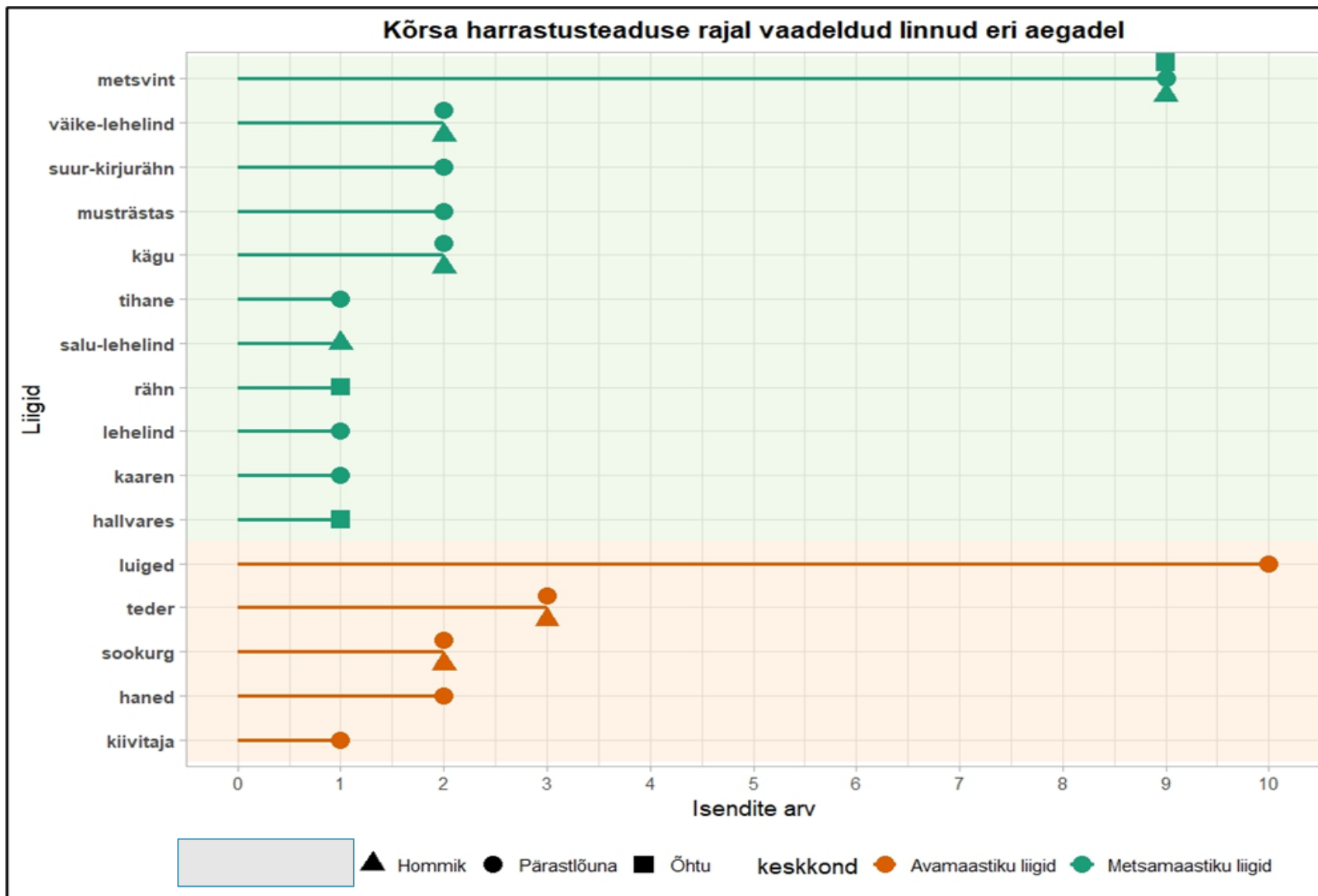
Liigivaatlused Kõrsa harrastusteaduse rajal kuude lõikes taksonite kaupa (2025.a.)



Kevad meelitab õue:

- linnud, konnad märts-aprill
- jalutajad+ õuesõpe aprillis-mais
- päike, soojus kiilid, roomajad

Kuidas on harrastusteaduse andmed abiks?



- ligi 40 vaatlust
- nädalavahetused
- kell 9.58 kell 14:57
- väikeste ülesannetega infotahvlid “meelitavad” suhtlema
- täpsem info, mil metsalinnud avamaalindudeks
 - ei ole nastikuvaatlusi
 - kiile tuleb juurde :)

Edasine tegevus:

- Täpsustada veebis andmesisestuskohti
- linnuvaatlusele pildiga juhis

Mis saab Kõrsa rajast edasi?

- raja haldus läheb peagi üle Tori vallale
- loodetavasti vaatluste tegemine jätkub
- andmete automaatne transport ELFI serverist PlutoF serverisse TÜs
- suhtlus teadlastega, et suunata kogutud andmeid kasutama
- ülesannete täiendus õppegruppide jaoks:

<https://soo.elfond.ee/oppeprogramm/?l=korsa>

- teha aasta pärast vahekokkuvõtte fotodest ning laekunud infost





AITÄH
meeskonnale,
Tori vallale ja
kuulajatele!



@WaterLANDS_EU



@WaterLANDS



www.waterlands.eu



Projekti WaterLANDS (nr 101036484) rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 uuringute ja innovatsiooni programm. Esitatud teave kajastab autorite vaateid ja Euroopa Komisjon selle eest ei vastuta.

